

Doma in po svetu

— PREGLED NAJVAŽNEJŠIH DOGODKOV —

George Shultz in Edvard Ševardnadze se bosta pogovarjala v Washingtonu o srečanju med Reaganom in Gorbačovom

WASHINGTON, D.C. — Včeraj sta vladi ZDA in ZSSR sporočili, da se bosta srečala ameriški državni sekretar George Shultz in sovjetski zunanji minister Edvard Ševardnadze, da se pogovorita o morebitnem srečanju med Ronaldom Reaganom in Mihailom Gorbačovom. Ševardnadze bo v Washingtonu 19. in 20. septembra, Gorbačov pa naj bi prišel do konca leta na svoj prvi obisk ZDA.

V septembru se bodo srečali predstavniki obeh vlad. Pogovarjali se bodo o razmerah na Srednjem vzhodu in v Afganistanu.

Margaret Thatcher še vedno noče slišati o obsežnih gospodarskih in političnih sankcijah zoper Južno Afriko

LONDON, V. Br. — Včeraj se je končal tridnevni sestanek voditeljev 7 vodilnih držav, včlanjenih v Commonwealthu, zvezi bivših angleških kolonij, ki skupaj z Anglijo šteje 49 držav. Zveza je prostovoljna in Anglija nima posebnega vpliva v njej. Sestanek je bil posvečen skoro izključno vprašanju možnih novih gospodarskih in političnih sankcij zoper Južno Afriko.

Angleška premierka Margaret Thatcher je nasprotovala novim sankcijam, dejala pa je, da bo njena vlada podpirala »prostovoljno«
ustavitev novih angleških investicij v Južni Afriki in tudi ustavitev reklamiranja za obiske angleških turistov v Južno Afriko. Thatcherjeva je rekla dalje, da bi ne nasprotovala predlagani odločitvi Evropske gospodarske skupnosti, ki bo menda prihodnji mesec ustavila uvoz jekla, premoga in železe iz Južne Afrike.

Voditelji Kanade, Avstralije, Indije, Bahamskih otokov, Zambije in Zimbabveja pa so označili Thatcherjevo stališče za nezadostno in so na včerajšnjem zaključnem sestanku podprli obsežnejše ukrepe. Thatcherjeva je rekla, da Anglija ne bo sodelovala s predlaganimi ukrepi. Zelo ogorčen nad njenim stališčem je bil Zimbabvejski voditelj Robert Mugabe kljub temu, da ima njegova država kar dobre gospodarske stike z Južno Afriko.

OPEC države soglašajo, da bodo pošiljale manjšo količino nafte na svetovno tržišče

ŽENEVA, Švi. — Sinoči so naftni ministri OPEC držav končno soglašali, da bodo začeli pošiljati manjšo količino nafte na svetovno tržišče, kar naj bi v kratkem vodilo do višje cene za sod nafte. Danes bodo ministri pojasnili podrobnosti o najnovejšem sporazumu. Soglasje je bilo nujno za OPEC države, ker je cena nafte padla od \$32 za sod pretekli november na \$7.35 za sod za nekatere vrste nafte. V zadnjih dneh se cena nafte na prostem trgu giblje med \$11.50 in \$13.75 za sod.

Pot do sporazuma je odprl Iran, pristali pa so druge OPEC članice. Iranski naftni minister Gholamreza Aghazadeh je predlagal, da bi OPEC države pošiljale na trg dnevno največ 16,8 milijona sodov nafte. Danes na primer pošiljajo okoli 20 milijonov sodov. Ker je ponudba nafte veliko večja od povpraševanja, je cena v prvih sedmih mesecih 1986 drastično padla.

OPEC države zelo potrebujejo denar, ki ga zaslužijo s prodajo nafte, zato vsaka država želi obdržati svoje mesto v svetovni konkurenčni dirki.

**Predsednik Reagan se osebno pridružil »vojni«
zoper uživanje mamil**

WASHINGTON, D.C. — Včeraj je predsednik Reagan pozval ameriško javnost, naj sodeluje v nacionalni kampanji zoper uživanje mamil. Dejal je, da se bo on pridružil tej kampanji, ki bo imela podporo celotne zvezne administracije. Med drugim je Reagan predlagal preglede za vse uslužbence zvezne vlade. Namen teh pregledov bo ugotoviti, ako ti uslužbenci uživajo mamila. Predsednik je rekel, da bodo zdravniki tudi njega pregledali, pregledali bodo tudi vse člane njegove vlade. Preglede bodo morali prestati vsi uslužbenci zvezne vlade in lokalnih vladnih teles, ki imajo dostopa do zaupnih podatkov ali se ukvarjajo z varnostjo (policisti in gasilci npr.) in zdravstvom (zdravniki, itd.). Za vse druge uslužbence bodo pregledi prostovoljni.

Med srečanjem z republikanskimi senatorji je Reagan dejal, da je cilj njegove kampanje zmanjšati uporabo mamil v ZDA za 50 odstotkov v naslednjih 3 letih. Po podatkih, ki jih je objavila zvezna vlada, redno uživa marihuano od 18 do 30 milijonov Amerincev, od 3 do 5 milijonov jih uživa kokain, od teh jih je do 1,2 milijona duševno in telesno odvisnih od kokaina.

Sovjetska zveza in Izrael se bosta pogajala o obnovitvi diplomatskih odnosov

MOSKVA, ZSSR — Predstavniki sovjetske in izraelske vlade so potrdili, da se državi zanimata za obnovitev diplomatskih stikov, ki jih je bila ZSSR pretrgala 1967. leta po takratni arabsko-izraelski vojni, v kateri so zmagali Izraelci. Takrat so tudi druge države sovjetskega bloka pretrgale diplomatske odnose z Izraelom, isto je storila Jugoslavija.

Gennadi Gerasimov, predstavnik sovjetskega zunanjega ministra, je povedal novinarjem, da se bodo srečali diplomati obeh držav v Helsinkiju 16. ali 17. avgusta. To srečanje bo pripravilo teren za pomembnejše srečanje na višji ravni, ki bo v Tel Avivu, Izrael. Zaenkrat naj bi bili obnovljeni sovjetsko-izraelski odnosi na omejeni, konzularni ravni.

— Kratke vesti —

Kairo, Eg. — Na obisku v Egiptu je podpredsednik George Bush. Srečal se je z egiptskim predsednikom Hosnijem Mubarakom in mu povedal, da Egipt ne more računati na kako obsežno povišanje ameriške ekonomske podpore. Egiptovska ekonomija je v silnih težavah, kar povzroča precejšnje politične preglavice za Mubaraka.

Washington, D.C. — Predsednik Reagan se je odločil, da bodo ZDA subvencionirale prodajo žitaric Sovjetski zvezi. Tako bodo Sovjeti prišli do žitaric po izredno nizki ceni. Program bo stal ameriškega davkoplačevalca 52 milijonov dolarjev.

Atlanta, Ga. — V zadnjih dneh je rekordna suša, ki je prizadela jugovzhodne ameriške države, malce popustila. Silne vročine ni več, v nekaterih krajih je pa močno deževalo. Vremenoslovci pa pravijo, da se dolgotrajna suša kljub temu še vedno nadaljuje in bo najbrž zopet pritislila.

Washington, D.C. — Danes bodo člani senatnega odbora za pravosodstvo začeli zasliševati Antonina Scalia, ki ga je bil predsednik Reagan imenovala za sodnika Vrhovnega sodišča. Scalia najbrž ne bo imel težav.

Iz Clevelanda in okolice

Lepo praznovanje—

Preteklo nedeljo je fara Marije Vnebovzete praznovala 80. obletnico svoje ustanovitve. Banketa v Slov. domu na Holmes Ave. se je udeležilo več kot 300 gostov. Sliki na str. 2 in 3.

Še ena obletnica—

To nedeljo bo praznovala svojo 85. obletnico fara sv. Lovrenca v Nevburgu. Prva večja slovenska naselbina v Clevelandu in okolici se je razvila v Nevburgu. Več na str. 2.

Družinski dan piknik ADZ—

V nedeljo, 17. avgusta, priredi Ameriška Dobrodelna Zveza svoj letni Družinski dan piknik na svojem letovišču v Leroyju. Piknik bo začel v zgodnjih popoldanskih urah in trajal do 10. ure zvečer.

Novi grobovi

Pauline (Polly) Ulle

Včeraj zvečer je po dolgi bolezni umrla Pauline (Polly) Ulle z 851 E. 237 St. v Euclidu, rojena Gorse, vdova po Albertu. Pogreb bo iz Želetovega pogrebnega zavoda. Čas pogreba še ni določen.

Catherine (Katie) Malnar

V nedeljo, 3. avgusta, je v Parma Community bolnišnici umrla Catherine (Katie) Malnar z E. 74 St., rojena Slanc v vasi Slamnovac, Hrvaška, v Cleveland je prišla 1. 1928, vdova po Antonu, mati Leone Jurlina in Anthonyja, 6-krat stara mati, 2-krat prastara mati. Pokojna zapušča tri sestre v Jug. Bila je članica HBZ št. 99 in Kluba hrvaških upokojencev. Pogreb bo iz Želetovega pogrebnega zavoda na 6502 St. Clair Ave. v četrtek, 7. avg., v cerkev sv. Vida dop. ob 9.30, od tam na pokopališče Vernih duš. Na mrtvaškem odru jutri, v sredo, pop. od 2. do 4. in zv. od 7. do 9. Družina bo hvaležna za darove v pokojničin spomin American Cancer Society.

Elizabeth M. Ursic

Umrla je Elizabeth M. Ursic, žena Edwarda, mati Betty June Walsh, Edwarda, Kennetha in Richarda, sestra Elde Mastrucci, Livea Saviano in Eva Betti (pok.), 5-krat stara mati. Pogreb je bil včeraj v Orwellu, O., kjer je pokojna živel zadnja leta.

Antonia Grilj (Grill)

Umrla je Antonia Grilj (Grill), rojena Matko, žena Johna, mati Johna ml. (pok.) in Lea Grilla, 4-krat stara mati, 10-krat prastara mati, sestra Jacka, Josepha, Louisa in Andrewa (vsi že pok.). Pogreb bo iz Fortunovega pogrebnega zavoda, 5316 Fleet Ave., danes, v torek, v cerkev sv. Monike dop. ob 10.15, od tam na Kalvarijo.

Balincarji SP vabijo—

Balincarski krožek Slovenske pristave vabi na piknik, ki bo to soboto, 9. avg., na Slovenski pristavi, kot običajno. Stejk večerjo bodo servirali med 6. in 8. uro zvečer in sicer za zelo primerno ceno \$8. Priidite!

Seja—

Društvo Slovenski Dom št. 6 ADZ ima sejo ta četrtek, 7. avgusta, zvečer ob 7.30 v SDD na Recher Ave. Pred sejo bo tudi pregled knjig.

**»Bloodmobile«
pri Sv. Vidu—**

Ta petek bo v cerkveni dvorani pri Sv. Vidu »Bloodmobile«
Rdečega križa. Iz Rdečega križa sporočajo, da nujno rabijo velik odziv, ker trenutno primanjkuje zaloge krvi za operacije in druge posege. Na voljo bodo od 1. do 7. zvečer.

Skupno sv. obhajilo—

DNJ pri Sv. Vidu ima skupno mesečno sv. obhajilo to nedeljo, 10. avgusta, pri sv. maši ob 8. zjutraj. Po maši bo zajtrk in kratek sestanek, h kateremu so vabljeni vsi člani.

Zlata poroka—

Obveščeni smo, da sta znana rojaka John in Jane Lube z 1084 Addison Rd. praznovala 50-letnico poroke že 11. julija. Poročila sta se v cerkvi sv. Križa, vendar sta dolga leta zvesta farana pri Sv. Vidu. Čeprav s precejšnjo zamudo, čestitamo!

Spominski dar—

Sam Papesch, Cleveland, O., je daroval \$7 v tiskovni sklad Ameriške Domovine v spomin na pok. ženo Anno. Iskrena hvala!

Slovenski dan na SP—

Letos praznuje Slovenska pristava svojo 25-letnico. V nedeljo, 24. avgusta, bo na SP Slovenski dan, na katerega ste vsi že danes vabljeni. Več podatkov na str. 2.

Primorski-lovski piknik—

V nedeljo, 17. avgusta, popoldne ste vabljeni na Lovsko farmo na piknik, ki ga skupno prirejata Primorski klub in St. Clair Rifle klub. Na voljo bo dobro kosilo.

Ogromna udeležba—

Preteklo nedeljo se je končal 5-dnevni »Starokrajski«
festival na E. 185 St. Udeležba je bila zelo velika, tudi vreme je bilo prirediteljem naklonjeno.

VREME

Deloma do pretežno sončno danes z najvišjo temperaturo okoli 81° F. Spremenljivo oblačno jutri z možnostjo krajevne nevihte. Najvišja temperatura okoli 83° F. V četrtek zopet deloma sončno z najvišjo temperaturo okoli 80° F.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. - 431-0628 - Cleveland, OH 44103

AMERIŠKA DOMOVINA (USPS 024100)

James V. Debevec - Publisher, English editor
Dr. Rudolph M. Susel - Slovenian Editor

Ameriška Domovina Permanent Scroll of Distinguished Persons:
Rt. Rev. Msgr. Louis B. Baznik, Mike and Irma Telich, Frank J. Lausche

NAROČNINA:

Združene države:

\$33 na leto; \$18 za 6 mesecev; \$15 za 3 mesece

Kanada:

\$42 na leto; \$27 za 6 mesecev; \$17 za 3 mesece

Dežele izven ZDA in Kanade:

\$45 na leto; za petkovo izdajo \$25

Petkova AD (letna): ZDA: \$18; Kanada: \$22;

Dežele izven ZDA in Kanade: \$25

SUBSCRIPTION RATES

United States:

\$33.00 - year; \$18.00 - 6 mos.; \$15.00 - 3 mos.

Canada:

\$42.00 - year; \$27.00 - 6 mos.; \$17.00 - 3 mos.

Foreign:

\$45.00 per year; \$25 per year Fridays only

Fridays: U.S.: - \$18.00 - year; Canada: \$22.00 - year

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio

POSTMASTER: Send address change to American Home

6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103

Published every Tuesday and Friday except the first 2 weeks in July and the week after Christmas.

No. 59 Tuesday, August 5, 1986

83

Demokratska strpnost in spoštovanje

(Misli, izražene v tem uvodniku, so bile napisane predvsem za Slovence, ki živijo na od Italijanov zaselenem zgodovinskem slovenskem ozemlju, splošno mišljeno pa predstavljajo tudi gledanje tega lista oz. njegovega urednika. Ur.)

Zadnji vesoljni cerkveni zbor ima nauk za vse, tudi za politike. Nekaj tega smo že videli; danes o tem še nekaj.

»Vsi kristjani naj priznavajo upravičena, čeprav med seboj razlikujoča se mnenja glede urejanja časnih zadev in naj spoštujejo državljane, ko ta svoja mnenja s poštenostjo branijo« (GS 75, 5).

Slovenci smo kot politični narod še zelo mladi. Politično smo se osvestili šele pred dobrimi sto leti na velikih ljudskih taborih (od 1860 do 1870). Zato ni čudno, če nimamo politične tradicije in če še nismo našli prave poti v politično demokracijo, kot jo poznajo nekateri drugi narodi in po zadnji vojni tudi italijansko ljudstvo. O sporih in prepirih v slovenski politiki v preteklosti obilo govori naša zgodovina zadnjih sto let. Zavest, da politika mora biti v službi resničnih potreb ljudstva, ta zavest pogosto ni bila prisotna pri naših političnih voditeljih, majhnih in velikih. V politiki smo se gnali za interese raznih cesarjev in kraljev, nazadnje za revolucijo in Stalina.

Pri nas v Italiji se po zadnji vojni še vedno ženemo za razne socializme, komunizme in še druge »izme«. Po mojem mnenju so po vojni izbrali pravo pot v politiki za naše zamejske razmere edinole pri Slovenski demokratski zvezi. Tu so priklicali v življenje politično grupacijo, ki prvič v naši zgodovini ni bila vezana na kako ideologijo ali svetovni nazor, pač pa si je postavila za osnovno vodilo demokratsko sožitje in strpnost ter se s tem odpovedala diktaturam katere koli oblike in znaka.

Razmere se spreminjajo pri nas in drugod. SDZ so razpustili in preoblikovali v Slovensko skupnost (SSk), ki naj bi bila še bolj demokratska in široka politična grupacija; v njej naj bi bilo mesto za vse Slovence, ki »v srcu dobro mislijo« (Fr. Prešeren). Zamisel je bila gotovo dobra, toda vprašanje je, ali je dobra tudi pot, ki jo SSK ubira, namreč pot demokracije in strpnosti.

Odnos do diktatur

K demokraciji spada najprej odnos do diktatur in avtoritarnih režimov. Pri nas konkretno odnos do režima v Jugoslaviji in v Ljubljani. SDZ ni imela uradnih stikov z jugoslovanskimi politikami, SSK jih je navezala. In to je prav. Politik mora biti odprt do vseh in pripravljen govoriti z vsemi, ker »mora priznavati razlikujoča se mnenja glede časnih zadev«. Tudi mnenja komunistične partije. Ko smo v Katoliškem glasu zapisali, da nismo proti komunistom, nam je dr. Sfiligoj zameril in še kdo z njim. Politik in še bolj kristjan mora biti pripravljen na dialog z vsemi in vse spoštovati. Tako dela danes Cerkev. Toda eno je dialog, spoštovanje,

Preteklo nedeljo je župnija Marija Vnebovzeta v Collinwoodu praznovala 80. obletnico svoje ustanovitve z zahvalno sv. mašo, ki ji je sledil v Slovenskem domu na Holmes Ave. banket in

krajši kulturni program. Na sliki vidite cerkveni pevski zbor, ki je na tem programu sodeloval. Navzočih na banketu in programu je bilo več kot 300 gostov.

(Slika: James Debevec)

Priprave za Slovenski dan

CLEVELAND, O. - V sklopu prireditev v proslavo petindvajsete obletnice Slovenske pristave se bližamo Slovenskemu dnevu, ki bo v nedeljo, 24. avgusta.

Prireditve so se pričele s Pristavsko nočjo 18. januarja. Sledil je otvoritveni piknik z otvoritvijo novega plesišnega odra in nastopom Veselih Slovencev. Potem so 5. julija zvečer igralci dramskega društva Lilije v režiji g. Sreča Gaserja zaigrali na prostem pred poslopjem Hinkove dvorane veseloigro »Pri belem konjičku« ob zelo lepi udeležbi in discipliniranih gledalcih. 19. in 20. julija pa je balinarski krožek Slovenske pristave, ki mu predseduje g. Tonček Švigelj, organiziral tekme v balinanju in obisk slovenskih rojakov iz Chicaga in Milwaukeeja.

Vse te prireditve so zelo lepo uspele v vsakem pogledu in veselo poživile petindvajseto leto Slovenske pristave.

Sedaj pa so v teku priprave za Slovenski dan. Slovenci v Clevelandu nimamo Slovenskega dneva vsako leto. Niti vsako drugo ali tretje leto, temveč v presledkih petih ali sedmih let.

Petindvajseta obletnica Slovenske pristave je gotovo primerna prilika za prireditve Slovenskega dne. Zadnja dva Slovenska dneva sta bila tudi na Slovenski pristavi.

Poleg Slovenske pristave so v pripravljalnem odboru za Slovenski dan še dramsko društvo Lilija, mešani pevski zbor Korotan, moški pevski zbor Fantje na vasi, plesna skupina Kres, Mladi harmonikarji, Slovenska šola pri Mariji Vnebovzeti in Slovenska šola pri Sv. Vidu.

Na sporedu Slovenskega dne bo sv. maša ob pol dvanajstih dopoldan. Po sv. maši bo do približno pol treh popoldan čas kosila. Okrog 2.30 pop. se bo začel spored s sprevedom po Pristavi in mimo

izmenjava mnenj, drugo je sodelovanje s partnerjem.

To se mora razvijati na enakopravni ravni, lahko pa preide v podrejenost, v ubogljivost diktaturam. Na to dejstvo opozarjajo dogodki na Koroškem, o čemer smo že pisali.

Spoštovanje sogovornika

K demokraciji spada tudi, da znaš poslušati svojega sogovornika in spoštovati njegovo mnenje ter osebnost, kadar gre za urejanje časnih zadev. Na tem področju nima nihče edino zveličavnih rešitev. Samo diktature menijo, da imajo zmeraj in v vseh zadevah prav. Na Slovenskem spada sedaj v to vrsto Zveza komunistov Slovenije. Demokrat se pa zaveda, da takih rešitev ni in da jih tudi sam nima. Zato spoštuje svojega sogovornika; tudi opozicijo. Ker se pa morajo sprejeti neke odločitve, se v demokraciji zatekajo k volitvam. Na volitvah zmaga, kdor ima večino. V tem je pomen volitev tako državnih kot tudi drugih v raznih izvoljenih telesih. Prav tako v notranjih organih strank. Dialog pa mora obstajati naprej z vsemi komponentami družbe, tudi z opozicijo.

Dejal sem, da smo Slovenci kot politični narod še mladi. Še mlajša je naša demokracija v Italiji, katere del smo tudi mi. Zato opažamo razne bolezenske pojave v italijanski demokraciji in tudi v vrstah SSK. Eden teh znakov utegne biti avtoritarnost. Drugi znak je odnos do oblasti v Sloveniji in v Jugoslaviji. Skušnjave, ki so premagale nekatere demokrate na Koroškem, se pojavljajo tudi v vrstah SSK. Tretji znak je nestrpnost do kritik, ki se utegnejo pojaviti na račun tega ali onega v vodstvu SSK. Kdor ne presene kritike, naj se s politiko ne peča. Zanj veljajo besede, ki jih je Levstik navedel na račun slovstvene kritike: »Kdor se vrbacev boji, naj ne seje prosa.«

Upam, da se s temi svojimi mislimi nisem zameril našim demokracijskim politikom, ker želim le, da bi SSK postala šola prave demokracije za vse Slovence.

K. HUMAR

„Žegnanje“ pri Sv. Lovrencu

Cleveland, Ohio — V nedeljo, 10. avgusta, bodo farani sv. Lovrenca v Newburgu-Cleveland slovesno proslavili god svojega farnega patrona sv. Lovrenca-mučenca. Doma smo takšnim cerkvenim slovesnostim rekli „žegnanje“, ki je čestokrat bilo povezano tudi z romanjem k dotični cerkvi. Istočasno bodo tudi proslavili 85. obletnico ustanovitve fare sv. Lovrenca, katere farno cerkev so zgradili naši stari starši in naši starši. Isto nedeljo bo tudi sv. birma, pri kateri bodo prejeli zakrament sv. birme 4 odrasli farani in 5 mladoletnikov.

Ob 10.30 uri predpoldne bodo cerkveni pevci priredili koncert slovenskih in angleških pesmi. Ob 11. uri bo angleška sv. maša, glavni slovesna sv. maša, glavni maševalec bo škof Pevec. Pri liturgičnih molitvah bomo prosili našega patrona sv. Lovrenca, da prosi za nas pri Bogu in se obenem Bogu tudi zahvalili za vse milosti in blagoslove v 85 letih naše farne skupnosti.

Popoldne ob 1.30 uri bomo posedli omizja k dobremu (dalje na str. 3)

Ta melodija ni naša domača, je prinešena in nevarna!

(Ta spis je bil objavljen kot »Pismo uredništvu« v Celovškem Zvonu, številki IV/11 (junij 1986). Sestavek je najnovejši dokaz, da uredništvo Celovškega Zvona namerava nadaljevati s svojo dosedanja odprtostjo, naj bodo oblasti v Ljubljani še tako jezni. Zato ponovim, da bi se moralo več zavednih, demokratično mislečih rojakov v Sloveniji v svetu na to revijo naročiti. Ur.)

Človek se po svoji maniri rad ponaša s kulturnostjo, zato je povsem naravno, da usklaja svojo miselnost, s tem pa tudi svoje izjave z načeli, ki naj bi bila splošno veljavna za izraz kulturnosti vsakega posameznika.

Ob zanemarjanju teh načel in vrednot pa se utegne zgoditi, da se začne človek potapljati v kulturni nekulturnosti, v kulturi pro forma, ki vpliva na pozitiven razvoj narodnega duha nujno negativno.

Koroški Slovenci imamo le omejene možnosti, da lahko realiziramo svoje težnje po publiciranju v lastnem jeziku.

Oba tednika, nekaj verskih, študentskih ter revijalnih listov zaključijo izbiro publicistično željnemu rojaku. Prav zaradi te omejenosti imajo naši listi večjo nalogo in večje kulturno poslanstvo kot marsikateri dnevnik ali drugi tisk v Sloveniji. Zato zahteva širša javnost čim višji nivo pri publicistični komunikaciji ter odločno odklanja nekulturno pisanje in nekulturno komentiranje, saj končno tako početje ne more biti v prid zdravemu narodovemu duhu.

Nezdravi pojavi v tisku na Koroškem

Medtem kot je zaslediti v Sloveniji vsaj v nekaterih listih več odprtosti, s tem povezano pa več izpovedne moči, kulturne demokratičnosti ter demokratične kulturnosti, se pri nas na Koroškem nekateri listi vedno bolj poglobljajo v nedostojno in nekulturno intrigantstvo, namigovanje in nekvalificirano obsojanje.

»ŽEGNANJE« PRI SV. LOVRENCU

Nadaljevanje s str. 2)

kosilu. Pridružili se nam bodo tudi prejšnji farani in prijatelji. Vstopnice k banketu so po \$15.- in jih je potrebno rezervirati. Pripravljali odbor za to slovesnost se je zelo potrudil, da bo dvorana slovenskega doma (kar v bližini župnišča) za to priložnost napolnjena. Po kosilo bo igrala godba za zabavo in ples. Škof Pevec in drugi duhovniki bodo ostali med farani za prijateljski razgovor.

Farani sv. Lovrenca smo veseli in srečni ljudje in bi radi naše veselje delili tudi z našimi prijatelji. Pridite v nedeljo, 10. avgusta, na naše »žegnanje« in se povesele skupno z našimi farani.

Father Anthony Rebol

Medtem ko je v Sloveniji vedno več resno, izobraženo in pošteno mislečih krogov, ki v diskusijah in raznih publicističnih prispevkih vedno bolj osveščajo javnost o resnični podobi naše polpretekle zgodovine s svojim pokolom v Rogu, dachauskimi procesi, Golim otokom ter povojnim Rajičem, imajo na žalost pri nas na Koroškem važno besedo oportunistu predani gosposdije-tovariši, doma v obeh političnih taborih.

Še vedno se zdi nekaterim potrebno in za narodov blagor nujno, da npr. v Slovenskem vestniku objavljajo serijo Ivana Jana »O resnični podobi škofa Rožmana«, ki je polna polresnic in neutemeljenih, zlaganih trditev.

Bralec lahko kaj kmalu spozna namembnost Janovega pisanja, ki hoče s svojim cinizmom in sarkazmom doseči manipulacijsko vzdušje, v kakršnem prikazuje avtor svojo lastno »pravo podobo o škofu Rožmanu«.

Trditev »Na to (izdajo namreč) se je škof pripravil že v letih pred zasedbo skupaj z banom dr. Natlačenom...« je neresnična in tudi v prispevku samem ni z nobenim virom utemeljena. V osebnem pogovoru mi je škof dr. Lenič, nekdanji Rožmanov tajnik, zatrdil, da je Rožman kot zaveden koroški Slovenec in kot tak velik nasprotnik Nemcev — saj se je moral pred njimi umakniti v Ljubljano —, nenehno z velikim odporom govoril in svaril duhovnike proti nemški nevarnosti.

Cinizem in zlaganost posebne vrste nam nudi Jan ob pisanju o demonstraciji žensk pred škofijo. Avtor pravi, da škof žensk ni sprejel ter da so čakajoče ženske razgnali na Rožmanovo pobudo vodostrelci gasilcev, s tem pa da so dobile ženske »škofov žegen«.

Nočem ocenjevati nivoja stilistike ter izbiranja besed v Janovem prispevku, ker to lahko stori vsak bralec brez zahtevne strokovne izobrazbe, marveč bi rad zavrnil Janovo trditev z izjavo škofa dr. Leniča, ki je živa priča teh dogodkov. Škof dr. Lenič je osebno pospremil oz. pripeljal k škofu Rožmanu štiri zastopnice pohoda žensk, da so ga seznanile tudi o dogodkih, ki so se odigrali pred hišo.

Ženske so začele demonstracijo pred vojaško komando, od koder so jih razgnali gasilski vodostrelci, kar so ponovili tudi pred škofijo. Škof prvotno o tem ni in tudi ni mogel ničesar vedeti, ker je bilo njegovo stanovanje na drugi strani škofijske zgradbe. Prav zato pa tudi ni mogel dati pobude za »škofov žegen«.

Podobnih polresnic in zlaganih trditev bi lahko našli v Janovem prispevku še celo vrsto, od Mikuževe ekskomunikacije, ki je bila v resnici zgolj začasni suspens pa tja do Rožmanove sodbe, kjer ni bilo do-

voljeno povedati materi narodnega heroja Toneta Tomšiča, takratnega sekretarja KP, kaj vse je storil škof za rešitev njegovega sina in mnogih drugih slovenskih sinov, čeprav se je dobro zavedal svojih dejanj.

Rožmanova izjava pred Zvezdo na poti h Grazioliju dovolj jasno priča o dostojnem in požrtvovalnem delu tega moža: »Po vojni mi bodo morda očitali sodelovanje z okupatorjem, ker hodim na takšne obiske. Nihče pa ne ve, koliko notranjega odpora me stane ena sama taka pot k okupatorju. Toda moram iti, da prosim za naše trpeče ljudi...«

Očitek, da je škof Rožman sodeloval z okupatorjem na način narodne izdaje, bo tako dolgo prazen, dokler trenutna oblast ne razgrne vsega arhivskega gradiva, iz katerega bi bilo možno rekonstruirati resničnejšo podobo o škofu Rožmanu. Nasploh pa velja pravilo, da je tisti, ki ima vso oblast nad zgodovinskimi viri, pa te vire vztrajno zaklepa, že vnaprej utemeljeno osumljen, da ne govori resnice.

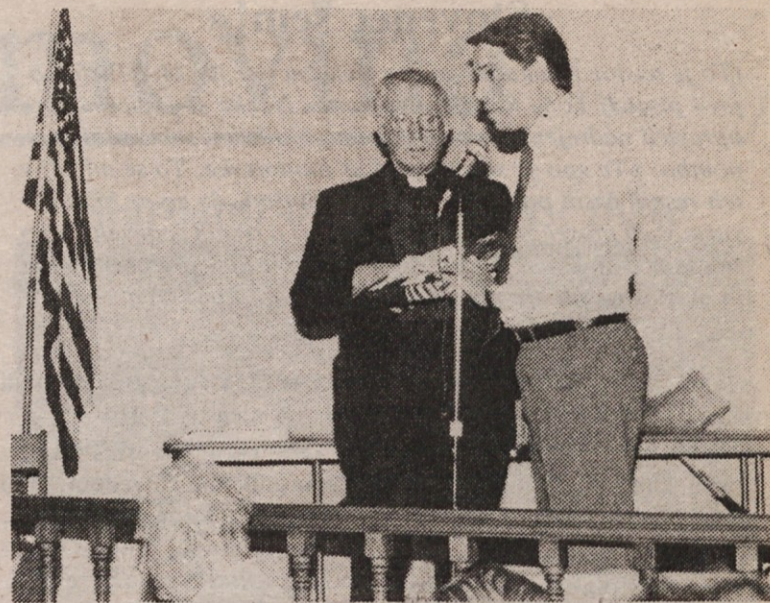
O obnašanju Matevža Grilca

Ne samo Janu in Slovenskemu vestniku, marveč tudi drugim slovenskim koroškim posameznikom se zdi neobhodno potrebno, da po isti maniri nekulturno blatijo in obsojajo za narodne izdajalce ter vojne zločince vse tiste, ki ne ustrezajo lastnemu oportunističnemu političnemu konceptu.

Taka vsebinska kot tudi jezikovna beda nista noviteta ne pri Našem tedniku, ne pri Podmornici, marveč sta le zrcalo še krutejše resničnosti. Direktost in nekritično komentiranje v nekontroliranih izjavah predsednika NSKS, je za Podmornico znak končne odpovedi domobranstvu, pa naj gre na račun izmišljenega vojnega zločinstva C. Žebota, kateremu so umorili Nemci v Dachau očeta.

Vsekakor se je naš politični tisk na Koroškem kar marljivo oprijel terminologije o vojnih zločincih, kvizlingih ter narodnih izdajalcih, terminologije, kakršne smo pravzaprav že vajeni iz marksistično obarvanega tiska, odkar obstaja ideologija o razrednem boju. Vse kaže, da smo Slovani prav okuženi z narodnimi izdajci in vojnimi zločinci. Že Stalin se je boril proti milijonom »izdajalcev«, ko so kulaki in celo stari boljševiki nenadoma postali ameriški, nemški in kdove čigavi »vohuni — izdajalci«.

Beseda »izdajalec« je postala v slovarju komunistične partije najbolj primerna nalepka, ki jo lahko vsak čas pritisneš na čelo svojemu nasprotniku, da opravičiš njego-

Priznanje ob 80. obletnici slovenske fare

Na sliki vidite župnika pri Mariji Vnebovzeti č.g. Viktorja Tomca — prihodnje leto bo dopolnil 20 let kot župnik te slovenske župnije — ko prejema čestitke clevelandskega mestnega sveta od zastopnika za collinwoodsko vardo, našega rojaka Michaela Polenška.

(Slika: James Debevec)

vo nasilno smrt in mu pri tem odzameš še moralno čast. Na ta način so se vršile sodbe in likvidacije med vojni in po vojni in »izdajalci« so postali škofje, ki niso bili na liniji »naprednih demokratičnih revolucionarnih sil«.

Pravzaprav nas bi moralo biti sram našega slovenskega porekla, kajti ni naroda v Evropi, ki je bil v stanju ustvariti toliko število »narodnih izdajalcev«. Da pa postane ta resna in žalostna stvar tudi ironična, si pokličimo v spomin leto 1948, ko je v Stalinovih očeh in pred kom. partijami vsega sveta postal izdajalec tudi Tito in jugoslovanska partija, ker sta se uprla sovjetski partiji.

Vsekakor pa je do skrajnosti neokusno, če si lastijo najvišji funkcionarji naših osrednjih organizacij kompetenco in pravico, da ožigosajo za vojne zločince ter narodne izdajalce ljudi, o katerih življenjski poti nimajo niti najmanjšega pojma, še manj pa

dokazov, ki jim dovoljujejo tako netaktno podtikavanje.

Nevarno in hkrati zaskrbljujoče je, če se okoriščamo s tem, ko z vso svojo gnilo kritičnostjo in z vsem kritikastrvom kar ga premoremo, proglašamo ljudi po svoji lastni volji in želji za vojne zločince in narodne izdajalce, tako, da jih nastane cela vrsta od škofa Rožmana pa tja do F. Cigana ter C. Žebota. Pot take bóre kulturnosti ni namreč prav nič dolga tudi do Slovenske gimnazije v Celovcu, ki s svojim ravnateljem na čelu za naše podmorniške naprednjake s svojo heimatdienstovsko terminologijo sicer še ni čisti strup, vsekakor pa težko prebavljiva delavnica najbolj zapletenih nevroz in nevrotikov.

Lojze Dolinar

Rojaki! Priporočajte Ameriško Domovino svojim slovenskim prijateljem in znancem!

Dragi rojaki, potujete v Evropo?

Na pragu domovine, v središču stare Gorice na lepem drevoredu Corso Italija, vas pričakujemo v PALACE HOTELU, najboljšem hotelu v mestu: 75 sob s kopalnico, telefonom, radijskim sprejemnikom, barvno televizijo, mini-barom, klimatizacijo. Najmodernejši komfort po zelo ugodnih cenah: enoposteljna soba \$28.00, dvoposteljna soba \$39.00. Cenjenim gostom so na razpolago hale, konferenčna dvorana, parkirni prostor in hotelska restavracija v začasno ločenem poslovanju. V PALACE HOTELU bo poskrbljeno za vaš čimprijetnejše počutje, dobrodošlico pa vam bo osebno izrekel rojak Vinko LEVSTIK:

DOBRODOŠLI!

PH-PALACE HOTEL, Corso Italiana 63

34 170 Gorizia-Gorica, Italy; Tel.: 0481-82166; Telex 461154 PAL GO I

Anton M. Lavrish

ATTORNEY-AT-LAW
(Odvetnik)

Complete Legal Services
Income Tax - Notary Public

18975 Villaview Road
at Neff
692-1172

»Slovenec sem!«

(To je naslov članka, ki ga je v Teleksu (št. 30, 24. 7. 1986) objavil pisatelj Tone Partljič. Na koncu članka se je sicer malce opravičil nadrejenim v slovenskem političnem vrhu s tole pripombo: »Ta spis je seveda poskus humoreske. To se mi zdi v teh resnih časih potrebno posebej pripisati, da ga ne bi odgovorni vzeli preveč zares, čeravno govori o resnih zadevah. Ali o smešnih, kakor pač kdo hoče razumeti.« Spis prebirajte sami in ugotovite, ali gre res samo za »humoresko«. Ur.)

Ivan Cankar je črtici o človeškem napuhu napisal tudi tole:

»Na kantonu kraj cesarske ceste je sedel človek in je bridko jokalo.

Jezus je stopil k njemu in ga milo vprašal:

»Kaj ti je, mož, da tako bridko jokaš?«

Človek je zmajal z glavo, ni pogledal, nič odgovoril.

Jezus pa se je nagnil k njemu in je rekel nadalje:

»Povej, kar ti je, da ti morem pomagati!«

Človek je rekel v svoje mokre dlani:

»Meni ni pomoči ne na zemlji ne v nebesih!«

Jezus se je zgrozil in je rekel:

»Jaz sem Jezus, tvoj Bog! Kdo si?«

Zaihtel je človek in je odgovoril:

»Slovenec sem!«

Takrat se je Jezus sam bridko razjokal in je šel dalje po svoji poti.«

Tako je pisal Cankar okoli

leta 1917, stvar pa so objavili šele po njegovi smrti.

Te dni sem govoril s prijateljem, odličnim človekom, ki ni Slovenec, a mi je po krvi brat, po govorici vsaj polbrat. Vedno sva se imela rada in se spoštovala. Še več, zdelo se mi je, da me še zlasti spoštuje, ker sem Slovenec. Hvalil je slovensko natančnost, pridnost, delavnost, redoljubnost. Sam sem se zelo čudil, saj nisem vedel, da smo tako natančni, pridni, delavni, redoljubni. Sem mislil, da smo vseh vrst. Pred dnevi pa mi je skoraj obrnil hrbet. Ni bil niti prijazen niti ljubezniv.

»Zdaj je vse jasno! Vsa ta leta ste Slovenci pravzaprav izkoriščali nerazviti jug države. Kam pa bi prodajali svoje izdelke, svojo natančnost, svojo pridnost, če ne po nerazviti Jugoslaviji? Izkoriščali ste nas, v vseh naših časopisih piše...«

»Čakaj!« mu pravim, »ali se mi sanja ali blede. Kako izkoriščali? Ali nismo vsa leta izločali še posebna sredstva za nerazvite predele? Ali nismo dajali v federacijo?«

»A še preštevali ste tiste jurje; koliko pa so vaša podjetja potegnili iz nerazvitih republik, tega pa ne poveste. Se vidi, da ste bili pod Nemci, temi izkoriščevalci, skopuhi, preračunljivci!«

Razšla sva se, vendar nisem razumel njegovega gneva. Potem sem srečal prijateljico, ki mi je bila včasih celo več kot prijateljica. Zdaj sva oba poročena in imava otroke. Razveselil sem se je in jo objel, a je ostala hladna.

»Ima tudi tvoja hči kaj s to slovensko mladino?« me je vprašala.

»Ne razumem!«

»Je tudi tvoja hči proti Tito-vi štafeti?«

»Bog ve, nisem je spraševal!«

»Ignorant! Mi ne bomo dovolili, da bi nam slovenski mladinci mazali najsvetejše! Zagotovo je protestirala tudi proti naši armadi!«

»Nikoli! Ravno ima fanta pri vojaki!«

»Slovenca?«

»Seveda, Ljubljancana!«

»Ta že ni noben vojak, strahopetec je, kakor drugi Kranjski Janezi. Poznam vas! Nikoli niste bili vojaški narod!«

»A zakaj se jeziš? Včasih te ni motilo, ker sem Slovenec!«

»Zdaj pa sem dobro slišala, kako rušite naše skupne ideale! Adijo!«

In je šla. Jaz pa si skoraj nisem opomogel.

Prijatelj iz druge južne republike se je zelo ujezil, ker imamo za sosede Italijane in Avstrijce, on pa Bolgare, Albance in Grke. »Še soseda ste si izbrali v Evropi, samo da bi dokazali, da vam ni za usodo Balkana!« mi je očital. »Saj vem, odcepili bi se radi!«

Hotel sem mu razložiti, da smo se pač priselili najdlje proti zahodu in da jaz nisem zato nič kriv, pa me ni poslušal.

Na glasovanju za novega predsednika jugoslovanskih pisateljev sem bil proti predlogu, ki nam ga je dalo bratsko združenje pisateljev. Ne zdi se nam dober, preveč čudnih izjav daje, preegocentričen je... Boš vraga, zdaj je že kar lepo število bratskih pisateljev ježno name, češ da sem užalil njih, ker sem odklonil njihovega kandidata. (Bulatoviča, seveda. op. ur. AD)

»Toda včasih glasujem tudi proti kakemu Slovincu!« sem vzkliznil.

»To nas ne zanima!«

Nekdo me je prijel za ušesa, ker sem pel partizansko pesem: »Slovenci kremeniti, le stopimo v korak, da osvobodimo, svoj domači prag...«

»Pregnati hočete vse Neslovence iz vaše republike, poznam vas!« mi je grozil.

»Slovenija moja dežela!« sem imel napisano na znački, toda drugi so videli v tem malodane nacionalizem. Fantje so se stepli zaradi deklet v Idriji, pa so trdili, da je šlo za nacionalizem fašizem, če ne še kaj hujšega...

Lipicanci že drugo sezono uspešni v svetovnem pokalu

Lani, ko je zaživel tudi svetovni pokal za dresurno jahanje, niti največji optimisti niso pričakovali tako hitre uveljavitve belih lepotcev iz slovenske Lipice. Danes, dobro leto zatem, pa že ves svet pozna Alojza Laha z Maestoso Monteauru in Dušana Mavca s Pluto Canisso. To pa sta le najuspešnejša predstavnika lipiške jahalne šole, ki vse bolj navdušuje gledalce po vsem svetu. V finalu lanskega svetovnega pokala se je Alojz Lah uvrstil na osmo, Dušan Mavec pa na 12. mesto med najboljšimi dresurnimi jahači sveta (Evrope in Amerike).

Letošnji prvi nastop v novi sezoni svetovnega pokala, nedavno v Lipici, je vnovič potrdil izredno okretnost in ubogljivost lipicanca. Alojz Lah je zmagal že drugič zapored pred domačimi ljubitelji konjeništv, in sicer v močni mednarodni konkurenci. Za las je prehitel lani tretjo v svetovnem pokalu, Švicarko Kristine Stückelberger, ki se ponša že z naslovom svetovne in olimpijske prvakinja. Njen konj Gauguin de Lully velja celo premoženje, več kot 10 milijonov dinarjev.

Lahova zmaga je zato izreden podvig, doslej največ, kar je uspelo kdaj slovenskim vrlim konjenikom. Uspeh je še povečal Dušan Mavec s četrtnim mestom in petimi točkami svetovnega pokala. Lah jih je dobil 12. Zanimivo je, da je Lah v Lipici premagal slavno tekmičico samo zaradi večjega števila točk za umetniški vtis, podobno kot točkujejo pri umetnostnem drsanju.

Slovensko lipiško zastopstvo, ki ga krmari direktor ko-

Kamorkoli se obrnem, sem nekaj kriv, ker sem Slovenec. Bodisi zaradi nerazvitosti drugih, zaradi nizke produktivnosti, zaradi mladincev, zaradi štafete, zaradi vojaškega roka, zaradi naših delegatov, da, celo zaradi albanskega konjaka...

Od žalosti sem obsedel, kakor tisti Cankarjev človek, in se razjokal, le da ne ob cesarski cesti, ampak ob avto cesti bratstva in enotnosti. Mimo se je pripeljal črni mercedes in tovariš v njem me je vprašal, kaj mi je, kako mi lahko pomaga...

»Slovenec sem!« sem potožil in še huje zajokal.

»A táko! Onda plači!« in mercedes je odpeljal naprej!

Prava humoreska, mar ne!

Ur.

bilarne Andrej Franič, je nastopilo zelo uspešno tudi na drugi preskušnji v Benetkah. Lah je bil drugi, tokrat za Stückelbergerjevo in je dobil 9 točk, Dušan Mavec pa je bil vnovič četrti in še za pet točk povečal svojo bero.

Po dveh preskušnjah vodita Stückelbergerjeva in Lah s po 21 točkami, četrti je Mavec z 10 točkami in deseti Mavec z 1 točko. Kaj vsi ti uspehi pomenijo za slovenski konjeniški šport pa tudi kot turistična nalozba, si je mogoče misliti. Sodniki, ki kaj težko sprejmejo nove goste v elitni konkurenci, pa so se morali prikloniti posebnim sposobnostim lipicancev.

Ivo Bajec

Radio Ljubljana
(Naš delavec, 6-1986)

Oglašujte v
Ameriški Domovini!

MALI OGLASI

Stanovanje se odda na drugem nadstropju. 4 lepe, čiste sobe. Ogrevane, z gorko vodo. Brez otrok, brez živali. Kličite 361-3716. (58-61)

Cleaning Woman Needed
Every second Mon. or Fri. from 1 p.m. to 5 p.m. Shaker Hts. Own transportation. Call 464-1210 (59-60)

FOR SALE
Sears sewing machine, single maple bed, occasional tables and chest-type Sears freezer. Call 481-6484. (58-59)

APARTMENT FOR RENT
4 rms. up — Remodeled and garage. Collinwood Slovenian area. No pets, no children. Call 761-8611. (57-60)

FOR RENT
Groewood Area
5 rooms, up. Call 486-7319. (57-60)

Hiše barvamo zunaj in znotraj Tapeciramo (We wallpaper). Popravljamo in delamo nove kuhinje in kopalnice ter tudi druga zidarska in mizarska dela.

Lastnik TONY KRISTAVNIK
Pokličite 423-4444 ali 729-1023 (x)

Slovenski komunisti ne morejo brez cenzure!

Cenzure po zakonu v Jugoslaviji ni. Nihče pa si ne dela utvare, da ta ne bi obstajala. Partija, ki se krčevito drži oblasti, na tem polju ne pozna šale. V zadnjih letih je prišlo na dan mnogo primerov cenzuriranja. Kontrola pisem, njih odpiranje je bila povsem razgaljena, ko so objavili leta 1984 aretacijo 16 funkcionarjev notranje uprave. Pri odpiranju pisem so si pridrževali čeke in devize.

Najbolj škoduje piscem takoim. avtocenzura. Pri nastajanju literature se pisatelj zavestno podredi mnogim omejitvam. V tej lastni kontroli je mogoče največji vzrok, da Slovenija od 1945 ni spravila skupaj dela, ki bi ga človek vzel z veseljem drugič in tretjič. Uboga slovenska matična literarna kultura, dekla partije, ki bi jo mnogi hoteli postaviti na raven svobodne srednje in zahodne Evrope!

Kontrola pisatelja se začne že pri njegovem vpisu v Društvo pisateljev. Ne biti član pa pomeni dejansko izgubiti možnost tiskanja lastnih knjig. Tiskati izven meja matice pa državljanu SR Slovenije ni dovoljeno!

Najgorostnejši primer cenzure in ukora je doživel Celovski Zvon ob lanskem decembrskem številki. Nihče drugi kot ADIT, podjetje, ki razpošilja to revijo po Sloveniji, je ob pošiljki takole pripisal: »9. številko C.Z. prejimate z zamudo. ADIT se namreč ni mogel strinjati z žaljenjem in potvarjanjem našega osvobodilnega boja in to še posebej velja za uvodnik A. Capudra in za spis Alojzija Ambrožiča (novoimenovanega torontskega nadškofa - op. p.). Enačenje nacizma s komunizmom... in označevanje partizanskih enot kot gverile, vodene in navdihnjene od Moskve... Takšno pisanje je v nasprotju s politiko skupnega prostora, kjer se vsi zavzemamo za pluralizem misli in nazorov... Pri tovrstni demokratizaciji in pluralizaciji v prihodnje nikakor ne mislimo sodelovati.«

Cinizem brez primere! Pluralizem posebne vrste, ko se boš še lahko kregal, kakšno je vreme in koliko je ura, vse drugo pa prepustil ADIT-u. Še posebno je težka grožnja, da naj se C.Z. pokori ali pa ne bo več pripuščen v Slovensko demokratično republiko!

Marčevska številka Celovškega Zvona je bila nato blede brez člankov, ki bi mogli izzvati jezo ADIT-a, za diasporo pa zato manj zanimiva. Upajmo, da bo Celovski Zvon v alternativni ali pisati svobodno ali pa se vključiti v ADIT-ovo »pluralizacijo« našel pravo pot. Težnja po svobodnem tisku, njegovem prodoru ostaja slej ko prej živa in izzivalna, pa naj se ADIT in ves samoupravi sistem v republiki še tako razburjata.

Kat. glas (26.6.1986)

Grdina Pogrebni Zavod

17010 Lake Shore Blvd.

531-6300

1053 E. 62. cesta

431-2088

— V družinski lasti že 82 let. —

Kanadska Domovina

27. SLOVENSKI DAN

V nedeljo, 27. julija, je Slovensko-kanadski svet priredil 27. Slovenski dan in sicer na prostornem in lepo urejenem Slovenskem letovišču pri Boltonu. Ob 11. uri dopoldne je bila pri kapelici sv. maša za vse žive in umrle Slovence, kateri je sledil čas za kosilo in prijateljska srečanja. Ob 2. uri so se začeli rojaki in rojakinje zopet zbirati pred kapelico in sicer na prostoru, ki spominja na naraven amfiteater. Ob otvoritvi programa so navzoči zapeli kanadsko in slovensko himno. Dr. Branka Lapajne, predsednica Slovensko-kanadskega sveta, ki obenem urejuje in izdaja »The Phoenix«, nov kanadski list za konservativne, angleško govoreče naročnike. Spored je pa povezovala ga. Marta Jamnik (Suša). Predstavljeni so bili gostje, nakar so nastopili gđ. Šajnovič, ki je dovršena harmonikarka, krasno je recitiral g. Luka Jamnik, plesno društvo Planika je izvajalo nekaj značilnih slovenskih plesov, Blaž Potočnik je zapel pesem »Domovino«, ob zaključku sporeda pa so nastopili izvrstni telovadci Slovenske telovadne zveze. Sredi sporeda pa je bil tudi govor urednika A.D. Rudolpha Sušlja, ki sledi:

SLOVENSKA BESEDA DANES

(Govor R. Sušlja na 27. Slovenskem dnevu)

Dragi Slovenci in Slovenke, ki ste zbrani na tem 27. Slovenskem dnevu! Najprvo se želim zahvaliti Slovensko-kanadskemu svetu, ki me je povabil na to pomembno narodno prireditev. Prvič sem med vami in upam, da ne zadnjič! Govoril naj bi o slovenski besedi in sicer predvsem o njenem stanju v današnjem slovenskem svetu.

Slovenska beseda, in s tem je mišljen seveda slovenski jezik, ima dolgo zgodovino. To besedo, ta jezik so ohranjali, branili in ljubili naši predniki skozi vsa dolga stoletja od pradednih časov do današnjega dne. Podedovali smo to besedo in sedaj je dolžnost naša, da jo branimo in ohranjamo ter jo izročamo zdrava in neokrnjena našim zanamcem.

Tudi površen pregled slovenske zgodovine potrjuje, da je bila ta slovenska beseda skoraj vedno pod pritiskom sovražnika. Številčno močnejši tujec ni nikoli bil naklonjen tej besedi, na različnih načinih jo je skušal uničiti. Zadal ji je hude udarce, ozemlje, na katerem živi slovenski narod, se je tekom stoletij skrčilo. A tuji sovražnik ni nikoli dokončno zmagal. Slovenski narod se je obdržal, obdržala se je tudi slovenska beseda. In zato je danes ta slovenska beseda priznana kot enakovredna z dru-

gimi razvitimi jeziki sveta.

Priznati pa moramo, da se stvari v marsičem nisto dosti spremenile. Tudi dandanes je slovenska beseda v krizi, zopet jo napada tujec, sovražnik. Ta kriza ne zajema samo slovenske skupnosti, raztresene v svetu, kot tu v Kanadi, v ZDA, v Argentini, Avstraliji in drugod. Zajema tudi slovensko zamejstvo, Koroško, Primorsko, Porabsko. Dejstvo je, da je ta splošna kriza prizadela tudi matično Slovenijo.

Mislim, da se ta kriza stopnjuje, da postaja bolj in bolj aktualna. Zato je umestno, da se za to krizo zanimamo, da skušamo po svojih najboljših močeh slovensko besedo braniti in jo ohranjati pred sovražnikom. Razumeti moramo namreč, da gre tu za bodočnost slovenske besede, dejansko za njen nadaljnji obstoj. Še več. Gre za bodočnost, za usodo slovenskega naroda samega. Če bodo Slovenci boj za slovensko besedo izgubili, bodo s tem pripisali konec lastnemu narodu. Brez slovenskega jezika, takó sem prepričan, tudi slovenskega naroda ne more biti.

Tisti, ki beremo slovenski tisk v svetu, tudi tisk, ki prihaja iz Slovenije, vidimo, da se vedno več rojakov zaveda

resnosti položaja. In se upirajo, odločneje, pogumneje branijo slovensko besedo, kulturno izročilo, vero, narod.

Naj govorim najprvo o Sloveniji. Tam vre. V zadnjem letu, dve, tri se pojavljajo posamezniki, skupine, ki branijo slovenske interese, s temi seveda tudi besedo. Največ pozornosti je bila deležna doslej znana pobuda Spomenke Hribarjeve o postavitvi spomenika vsem padlim v drugi vojni in revoluciji. Trdil pa bi, da je več drugih oseb in skupin, ki utegnejo igrati še večjo vlogo v matičnem slovenskem prostoru v naslednjem letu, dve.

Tu bi citiral samo en primer. Vemo, da je Društvo slovenskih pisateljev vodilo kampanjo letos zoper izvolitev srbskega skrajneža Miodraga Bulatovića za predsednika jugoslovanskega pisateljskega društva. Ta kampanja še ni končana, ker bodo Srbi Bulatovića ponovno kandidirali. V Sloveniji pa se je Društvo slovenskih pisateljev zavzelo tudi za Tomaža Mastnaka. Malo je manjkalo, da Mastnak ni postal žrtev pravega političnega procesa, zrežiranega v Sloveniji od slovenskih oblastnikov. A do tega ni prišlo. Slovenski pisatelji in drugi naši rojaki v matični domovini so se pritožili, so protestirali. Po najnovejših poročilih iz Slovenije sodeč, so tudi zmagali. Oblasti oziroma režim je popustil in Mastnak, ki naj bi bil žalil novega predsednika jugoslovanske vlade Branka Mikulića, ne bo moral v zapor. Tako se ni zgodilo v Sarajevu ali Beogradu, kjer so bili drugače od uradne linije misleči ljudje obsodeni na dolge zaporne kazni. Kaj takega so v Ljubljani vsaj za enkrat preprečili.

Danes se v Sloveniji veliko govori o liberalizaciji in demokratizaciji političnega sistema in družbe. Tisti, ki o tem razpravljajo javno, se zavedajo, da so v kočljivem položaju, da s svojo drznostjo veliko tvegajo. Vedo, in kdo bolj kot oni, da se režim, pod katerim živijo, še ni bistveno spremenil, da vladajoči razred, partija, lahko vsak trenutek zopet pritisne in napravi konec komaj začetemu procesu liberalizacije. Zato vedno glasneje zahtevajo, da se slovenski, z njim pa predvsem in ključno jugoslovanski politični sistem resnično demokratizira, da se demokracija uzakoni.

Ta razvoj, ki ga sedaj opazujemo v matični Sloveniji, moramo mi v svobodnem svetu pozdravljati. Res je, da je ta razvojni proces šele v začetni fazi, da ni še vodil do predružitve sistema v smer svobode in demokracije. Lahko se zgodi tudi, da bo ta proces s silo, z zakonskim pregonom ustavljen. Ni izključeno, da se ne bo pojavil kak jugoslovanski Jaruzelski. Nekateri menijo,

(dalje na str. 6)

Starostni dom »LIPA« raste

Ko se je urednik A.D. ustavil pri novem slovenskem starostnem domu LIPA v Torontu, je našel na delu — čeprav je bila sobota — več rojakov, ki s svojim prostovoljnim delom prispevajo k uresničitvi te res plemenite narodne ustanove. Na sliki zgoraj so (z leve): Anton Muhič, Jože Kastelic in Lojze Babič.

Na tej sliki sta (levo) g. Frank Levec, arhitekt za Dom Lipa, zraven pa stoji g. Kastelic, ki vodi gradbenike.

Zunanost Doma Lipa. Na sliki vidite tri od številnih prostovoljnih delavcev, ki pomagajo pri gradnji. Žrtvovali so svojo drugačo pristo soboto, da bi služili svojim starejšim sorojcem in sorojkinjam.

(Vse slike: Ur.)

NA ORLOVEM VRHU

(z letošnje spominske proslave)

TORONTO, Ont. - Kakor vsako leto, smo se 14. in 15. junija tudi letos spomnili pokola slovenskih domobrancev. Čeprav je od tistih strašnih dni minilo že enainštirideset let, se zdi, da je vsaka obletnica bolj doživeta in to kljub dejstvu, da vsako leto manjka kdo, ki je bil pred letom še z nami. Na izpraznjena mesta stopajo mladi, ki se vedno bolj živo zavedajo, da je bila v domobranstvu res idejna moč naroda, zato je ne bosta uničila ne čas ne sovražna propaganda.

Največ jih je bilo iz Clevelanda in okolice, bili so tudi zastopniki iz drugih krajev Združenih držav, veliko nas je

prišlo tudi iz sosednjega Ontaria, Kanada. Med nami sta bila tudi dr. Stanko Kociper in g. V. Dolenc iz Argentine. Slišal sem, da so bili navzoči tudi iz Sloveńije, ki so po tolikih letih slišali tudi drugo stran zgodovine, katero človek v Ameriki vse drugače doživi kot v domovini.

Letos smo se posebej spominjali 40-letnice smrti gen. Leona Rupnika. Bil je poudarek na tej obletnici, vendar pa se je povsod čutilo, da je težko ločiti poveljnika od njegovih domobrancev. Stari general je bil takega spomina gotovo bolj vesel, saj je hotel biti s

(dalje na str. 6)

Plesalci in plesalke plesne skupine Planike so popestrili spored na 27. Slovenskem dnevu na Slovenskem letovišču pri Boltonu.

KOLEDAR PRIREDITEV

V »Koledar« pridejo prireditve društev in drugih organizacij, ki objavljajo v »Imeniku društev« vsak mesec. Vključene so tudi prireditve, ki so v uredniškem mnenju koristne za našo skupnost.

AVGUST

9. — **Balincarski krožek** Slovenske pristave priredi družabni piknik na SP.

10. — **S.K.D. Triglav, Milwaukee** priredi drugi piknik. Sv. maša ob 11., sledita kosilo in ples. Igra Amonov orkester.

13. — **Federacija slovenskih** upokojenskih klubov priredi piknik na SNPJ farmi na Heath Rd.

17. — **St. Clair lovski klub** in Primorski klub priredita skupen piknik na Lovski farmi na Ravenna Rd. Kosila servirana po 1. uri pop. dalje.

24. — **Slovenski dan** na Slovenski pristavi, v proslavo 25-letnice SP. Sodelujejo slovenska kulturna društva v Clevelandu.

31. — **Ansambel »Alpski sekretet«** praznuje svojo desetletnico javnega nastopanja na Slovenski pristavi.

SEPTEMBER

12. — **Ženski odsek pri Slovenskem domu** za ostarele priredi kartno zabavo v šolski dvorani pri Mariji Vnebovzeti.

13. — **Fantje na vasi** priredijo koncert v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Po koncertu ples. Igra Alpski sekretet.

14. — **Vinska trgatev na Slovenski pristavi.**

21. — **Društvo SPD Cleveland** priredi romanje v Frank, Ohio.

21. — **Slovenski dom na West parku** priredi ples. Igra Jeff Pecon orkester.

28. — **Oltarno društvo pri Sv. Vidu** priredi kosilo v avditoriju.

28. — **St. Clair lovsko društvo** priredi pečenje školjk na Lovski farmi, 6599 Ravenna Rd.

28. — **S.K.D. Triglav, Milwaukee** priredi Vinsko trgatev. Kosilo opoldne, sledi veselica.

OKTOBER

18. — **Tabor, DSPB Cleveland** priredi svoj jesenski družabni večer v Slov. domu na Holmes Ave. Igrajo Veseli Slovenci.

18. — **Glasbena Matica** poda večerjo, koncert in ples v SND na St. Clair Ave. Igra Don Slogar orkester.

26. — **Slomškov krožek** priredi kosilo v dvorani pri Sv. Vidu. Serviranje od 11.30 do 1.30 pop.

26. — **Občni zbor Slovenske** pristave.

NOVEMBER

8. — **Belokranjski klub** priredi martinovanje v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Igra orkester Veseli Slovenci.

9. — **Pevski zbor Jadran** priredi koncert z večerjo in plesom v SDD na Waterloo Rd.

9. — **Slovenski dom na West parku** priredi ples. Igra Ray Champa orkester.

15. — **Štajerski klub** priredi martinovanje v dvorani pri Sv. Vidu. Igrajo Veseli Slovenci.

DECEMBER

6. — **Slovenski Dom št 6 ADZ** praznuje 75-letnico z večerjo in plesom v SDD na Recher Ave. Igra Joe Fedorchak orkester.

JANUAR

31. — **Tradicionalna »Pristavska noč«** v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

FEBRUAR

21. — **St. Clair lovsko društvo** priredi Lovsko večerjo v Slov. nar. domu na St. Clairju.

Na Orlovem vrhu

(Nadaljevanje s str. 5)

svojimi fanti eno v borbi in eno v smrti. Vsa Pristava je plapolala v slovenskih in ameriških zastavah, katere so osvetljevale barvaste luči. Na travniku ob vhodu na Pristavo je bil okrašen prostor s sliko generala Rupnika, pod njo pa 42 metrov dolg napis v spomin njegove smrti.

Ob sončnem zahodu smo vzdolž napisa prižgali voščene žare, malo vstran pa se je zbrala precejšnja množica ljudi. G. Milan Dolinar je pozdravil navzoče, posebno še goste iz Argentine in drugih krajev. Za njim je podal svoj govor Stane Pleško. Potem je Roži Dolinar doživeto recitala Zormanovo: Kakor v davnih časih... Clevelandski Fantje na vasi so zapeli Kočevski Rog. Ludvik Jamnik je recital Beličičevo: 1945 — 1985. Za njim je Jože Dovjak recital, kakor zna menda samo on: Bil v tistih črnih dneh je na slovenski zemlji vojak (od neznanega pisatelja).

Kot zadnjo točko so spet zapeli Fantje: Ko zarja zlata nam gore..., ki se je tako lepo podala z večerno zarjo in z misljo na dokončno daritev naših bratov in sester, ki je kot svetinja ležala v srcih nas vseh. Po pesmi smo prižgali bakle in med molitvijo rožnega venca v sprevedu odšli proti kapelici. Končali smo s tradicionalnim kresom, ki vsako leto — vsaj meni se tako zdi — tudi na zunanaj pokaže, da v nas še vedno gori idejni ogenj svobode, katerega so prižgali naši domobranci, mi pa smo ga odnesli v svet in ga bomo razpi-

Kanadska Domovina

Govor na 27. Slovenskem dnevu

(Nadaljevanje s str. 5)

da utegne biti tak Jaruzelski sam novi predsednik vlade Mikulić.

Naše stališče mora ostati pozitivno. Stvari se lahko obrnejo zelo hitro tudi na bolje. Citiram naj samo en primer tega. Poleti 1967. leta sem bil na obisku v Sloveniji. Takrat sem še študiral na univerzi Indiana, kjer je bil in je še močan program slavističnih študij. Slučajno je bilo takrat več študentov, ki so se zanimali za češko zgodovino. Ti so šli za leto ali dve študirat ali raziskovat na Češko; takrat je bil na krmilu države stalinist Novotny.

Septembra tistega leta (1967) je bila v Bratislavi na Slovaškem konferenca zgodovinarjev ob priložnosti 100-letnice takom. Ausgleicha. V Bratislavo sem šel, da bi se srečal s prijatelji-študenti, ki so se tisti čas mudili na Češkem. Kako so kritizirali razmere v Pragi, povedali, da so pod stalnim policijskim nadzorstvom, da morajo v ameriško ambasado, če hočejo brati ameriške revije in časopise. Verjeti niso mogli, da jaz nisem imel v takratni Sloveniji nobenih podobnih težav. Komaj so čakali, da se vrnejo v ZDA.

In potem? Preteklo je komaj nekaj mesecev in začela se je takomenovana praška pomlad, pomlad, ki bi bila vodila Češkoslovaško v svobodo, če ne bi bili vdrlí Sovjeti. Isti proces se je razvijal na Poljskem pred 5 in 6 leti. Zopet so proces dejansko ustavili Sovjeti.

Zdaj je tak proces zajel Slovenijo in tudi določene kroge v drugih republikah Jugoslavije. Zdi se, da je ta proces že dobil svojo notranjo logiko, da na havalí, dokler Slovenija ne bo spet resnično svobodna.

V nedeljo smo bili spet priča skoro sto avtomobilov dolgi koloni, ki je s prižganimi lučmi, z ameriški in slovenski zastavami pripeljala približno 40 milj dolgo pot iz Clevelanda. Nekaj posebnega je ta spreved, spoštujejo ga ameriški vozniki, na ne vpadajo vanj, v Slovincu pa zatrepetajo zavest, ponos in zvestoba ideji ter nas spomnijo časov, ki so prešli, obenem pa nas navdajajo z upanjem, da se ti časi spet povrnejo v vsej lepoti in zmagovalstvu.

Sv. mašo je daroval č.g. Franci Kosem, med katero se je lepo spomnil naših pomorjenih bratov, domobrancev.

Takoj po maši se je predsednik Zveze Tabora, g. L. Kolman, v izredno lepem govoru spomnil izdanih in pomorjenih domobrancev, še posebej pa nam je prikazal gen. Rupnika kot vojaka, ki je svojemu slovenskemu narodu dal vse: svojo zmožnost in tudi svojo kri. S.P.

preduje in se razširja. Zato moramo ostati pozitivni do tega procesa, čeprav v svojih oblikah ni še nič naklonjen politično svobodni emigraciji. Dosti ne bi smelo motiti niti, če ti zagovorniki demokratizacije v Sloveniji celo napadajo politično emigracijo. Prijetno seveda ni, a tudi nič hudega, bi rekel. Naj nas kar kritizirajo, če se jim zdi potrebno ali koristno. Če bi zdaj iskali javne stike z emigracijo, bi dali zlato priliko stalinistom v Sloveniji in Jugoslaviji, da skočijo nanj in zadušijo proces, ki je že, kot trdim, dobil precejšnjo razsežnost.

Razločevati moramo namreč zrno od plevla. Za bodočnost slovenskega naroda in tako tudi slovenske besede je odločilnega pomena to, da Slovenija dobi res demokratičen, v zahodnem pojmovanju tega koncepta, politični sistem. Če nastane tak sistem, ali v okviru nekakšne jugoslovanske federacije ali v obliki popolnoma neodvisne slovenske države, potem bodo rešena vsa druga vprašanja. Vsaj po pot odprta do njih rešitev.

Edino zanesljivo jamstvo za slovenski narod in slovensko besedo je demokratična, svobodna Slovenija. Naša dolžnost je, da storimo vse, kar moremo, v podporo temu končnemu cilju. Naj imamo in zagovarjamo svoje posebne politične, kulturne in druge programe, naj poudarjamo to ali ono, skupno pa naj imamo vedno pred očmi željo za demokratično Slovenijo. Brez nje, končno povedano, ne bo nič.

Na pohodu v današnji Jugoslaviji so tudi stalinistične, centralistične in celo unitaristične sile. Taki elementi so prisotni tudi v Sloveniji, nimajo pa take razsežnosti in vpliva, kot v nekaterih južnih republikah. Ko v Sloveniji izraziteje zagovarjajo in tudi pogumneje branijo slovenske narodne interese in splošne človečanske svoboščine, v drugih delih Jugoslavije se pojavljajo vedno glasnejši zagovorniki tako imenovanega jugoslovanstva.

Ti elementi ne govorijo več o bratstvu enakopravnih naro-

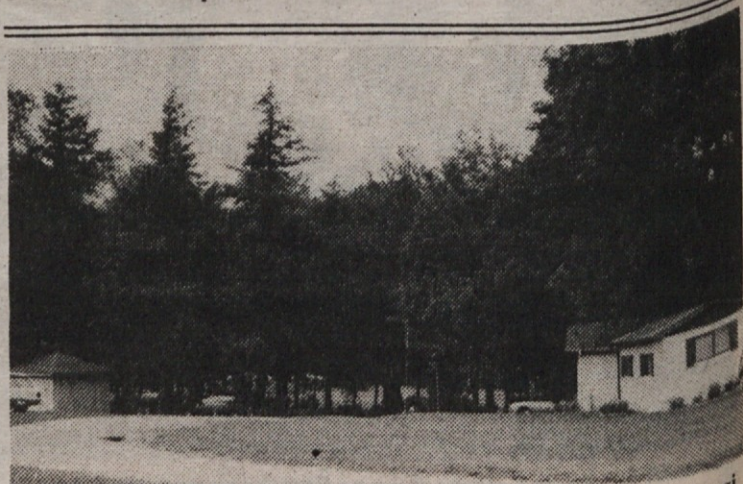
dov in narodnosti, ki skupaj sestavljajo današnjo jugoslovansko državno tvorbo; zagovarjajo zlitje teh narodov in narodnosti v enega, jugoslovanskega. Ta zahteva za Slovence pomeni seveda, da naj pozabijo na svojo narodnost, na svojo slovensko besedo, kulturo in vero. Jugoslovani naj postanejo, z drugo, točnejšo besedo povedano, Srbi naj postanejo.

Moč in vztrajnost tega zunanjega pritiska na slovensko besedo in narod ne bi smeli podcenjevati. Zloglasna »skupna jedra« so morda trenutno v ozadju, njih pobudniki in zagovorniki pa jih niso pozabili ali opustili. O teh »jedrih« in o tem, kar resnično predstavljajo, bomo še slišali. Pritisk na Slovence in slovensko samostojnost s strani južnih bratov ne bo prenehal.

V slovenskem prostoru je prisoten še en dejavnik, ki igra že danes veliko vlogo v obrambi slovenske besede, kulture in samega naroda, in to je slovenska Cerkev, ki jo spretno vodi nadškof dr. Alojzij Šuštar. Čeprav režim v Sloveniji trdi, da podpira načelo dobrih odnosov s Cerkvijo in vernimi, vemo, da je Cerkev v mnogih ozirih brez pravic, ki bi ji v demokratični državi pripadali. Kljub temu dvoma ni, da vpliv in vloga Cerkve v širši slovenski družbi raste. Javna povpraševanja v Sloveniji potrjujejo, da je več in več Slovencev ali vernih ali veri naklonjenih. Nekateri v svobodnem svetu morda mislijo, da bi morala slovenska Cerkev odločneje nastopati v prid svojih upravičenih zahtev oz. pravic. Zdi se pa, da je v danih okoliščinah najbolj koristen bolj počasen, a stalen napredek.

Po vsem tem, torej, nič ne dvomim, da bo slovenska beseda uspešno preživela vse nevarnosti, ki ji pretijo v današnji Sloveniji in Jugoslaviji. Če je preživela in celo premagala stoletja nemškega in drugega tujega pritiska, res ne bo propadla zaradi peščice partijcev in jugoslovanstva pobarvanih ideologov. Preveč črnogledi in negativni ne bi smeli biti. Ko bo sedanji diktatorski režim v Sloveniji že le kisel spomin, bo naša priljubljena slovenska be-

(dalje na str. 7)

Pogled na Slovensko letovišče pri Boltonu, kjer imajo mnogi rojaki in rojakinje svoje »vikende«.

Polemični komentar

Večer s pisateljem N. Tolstojem

TORONTO, Ont. - Komaj smo se vrnili s spominske proslave v Genovi pri Clevelandu, je nas, torontske Slovence, čakala druga, zelo važna prireditel: večer z Nikolajem Tolstojem. Čeprav je bil torek večer, 17. junija, smo brez vsakih težav prodali toliko vstopnic, kolikor je bilo prostora v banketni dvorani restavracije Lipa (nekaj nad 200). Res škoda, da za to priliko nismo mogli dobiti nobene od naših cerkvenih dvoran, saj je bilo, po zanimanju sodeč, takoj jasno, da bi lahko napolnili eno ali drugo. V dvorani župnije Brezmadežne so pripravljali vsakoletno karavano etničnih skupin, zato je stvar opravičena, toda pri fari Marije Pomagaj pa so nagajale druge »muhe«, kakor je bilo zapisano v zadnji Slovenski državi. O tem bo treba kaj napisati pozneje.

Sestanek s Tolstojem se nam je zdel za slovensko politično emigracijo eden najvažnejših dogodkov. Zato smo se zbrali in ta večer pripravili vsi, mladi in stari, ki smo se zavedali, kaj to pomeni za Slovence v svetu in za zgodovino sploh. Nekako slovesno so prihajali ljudje, kot da gremo na našo končno zmago. Gotovo je bil sestanek krona vsega našega vztrajnega političnega dela, česar so se zavedali tudi naši idejni nasprotniki, zato so poslali med nas nekaj opazovalcev, katere pa smo opazili v temi pod okni.

Med nami je bilo zelo veliko mladih, ki so hoteli iz ust angleško govorečega zgodovinarja slišati, kaj smo Slovenci doživeli ob koncu vojne. Prepričan sem, da nihče ni bil razočaran, mi starejši pa smo s tem dobili prvo zadoščenje, edino po štirih desetletjih molka. Če kaj, so oči mladine govorile, da se je začela nova doba, čas, ko se je laž morala umakniti resnici, ki je grozna in neverjetna, od zahodnih demokracij potiskana v kot in skrivana vsa ta dolga leta.

Grof Tolstoj je prišel na turnejo po Kanadi predvsem zato, da predstavi svojo najnovejšo knjigo: *The Minister and the Massacres* (Minister in množični umori). Nam Slovincem je dal veliko več kot to, oživil je našo voljo do dela in upanje, da bo nazadnje vendarle zmagala resnica in bo komunistična revolucija na Slovenskem svetu prikazana kot genocid, kar je v resnici

bila, nikakor pa ni bila boj za svobodo. Tolstoj je prvi, ki se je za nas zavzel in svetu prikazal našo veliko tragedijo, obenem pa krivico, katero nam svet dela vse do danes.

Naravnost vzvišen je bil pisateljev nagib za pisanje te kritične zgodovinske knjige. Nekako takole se je v debati dotaknil tudi tega: Ko je raziskoval usodo vrnjenih Kozakov in Belorusov, je pogosto naletel na ime Slovenci. Začel se je za nas zanimati in je zvedel, da smo majhen, a visoko kulturen, pošten in priden narod, veliko mirnejši kot naši slovanski bratrance, zato pa toliko bolj trdoživi.

V velikem svetu smo malo poznani in zato nepomembni, to pa največ zato, ker smo majhni po številu. Že v tem je Tolstoj videl veliko, veliko krivico. Naša številčna majhnost ga ni motila, ampak še podžgala v raziskovanju, ker je v svoji moralni poštenosti hotel razkrinkati zločin, ki so ga nad našim narodom zakrivali zahodni zavezniki, potem pa ga hoteli skriti pred zgodovino.

Da so se tega zločina zavedali, kaj jasno kaže dejstvo, da o tem prisilnem vračanju, ko so poleg tega tudi vedeli, da so nad tri milijone ljudi poslali v gotovo smrt, ni skoro nobenih uradnih poročil in kar jih je bilo, so bili v zadnjem desetletju iz vladnih arhivov ukrajeni in uničeni, posebno kar zadeva vračanje v Jugoslavijo. Toda led je prebit in zdaj prihajajo še živče priče ter opisujejo zamolčano zgodovino, katero so proti svoji volji pisali tudi sami.

Prepričan sem, da se ta val sramu in ogorčenja ne bo poleg, dokler ne bo pojasnjeno vse, kar se je ob koncu vojne zgodilo v imenu miru in demokracije, med Sovjeti in Titom na eni strani ter zahodnimi zavezniki na drugi. Zmagovalci so kakor vedno tudi tedaj pisali zgodovino in ji na mednarodnem sodišču v Nürnbergu dali svoj pečat. Sodili so poraženi strani, pri tem pa sami zagrešili zločin proti človeštvu, nič manjši kot je bil Hitlerjev, z edino razliko, da so nacistične armade pobijale v vojni, zmagovalci pa so po vojni poslali v smrt milijone nedolžnih ljudi.

Pomagali so pri zločinu, proti kateremu so šli v II. sve-

tovno vojno in tako še povečali zmedo, ki je bila posledica nepravilnega miru po I. vojni. Ta krivica je tolika, da vojna v praksi ni bila nikoli končana, ali pa se je s koncem druge že začela III. svetovna vojna, ki bo trajala, dokler pravici ne bo zadoščeno.

Ali ni zločin, po končani vojni v gotovo smrt poslati milijone ljudi, obenem pa jih zaznamovati z zločinci, ko v resnici vendar niso storili drugega, kot da so morali braniti svoja gola življenja tudi zato, ker so bili prevarani in izdani vse od Münchenske konference, padca Češke, razkosanja Poljske, beograjskega puča, Teherana, Jalte, Potsdama pa vse do danes? Tudi to so zločini, vnebovpijoči zločini, so prodajanje nedolžnih ljudi v suženjstvo in smrt! Zločin je zločin pa naj ga stori kdorkoli!

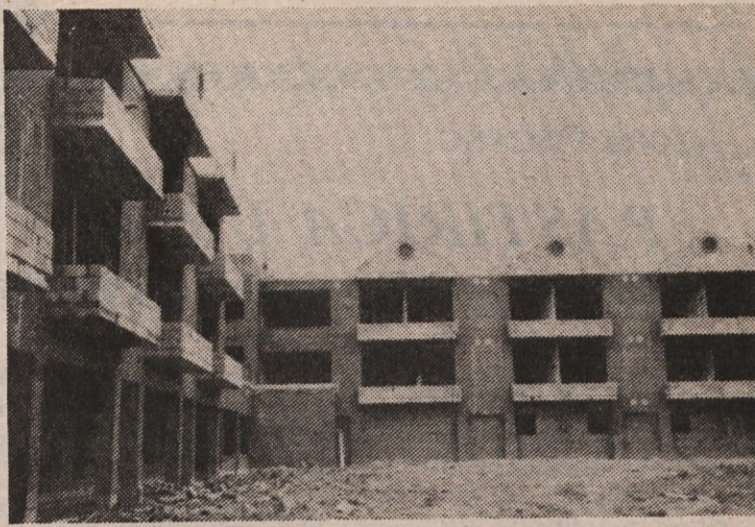
Dokler ne bo sojeno vsem, tako dolgo ne bo pravega miru pa naj politiki še toliko govorijo o njem. Dokler pri svojem delu ne bodo priznali Boga in se ravnali po njegovih zapovedih, tako dolgo bo vse le grmadenje krivice na krivico in prav nič čudnega ne bo, če bo nekega dne ta božja šiba komunizma padla tudi na zdaj še svobodne zahodne narode in poravnala krivico, katero so v borbi za oblast in svoje koristi storili slovanskim narodom.

Vse posledice Tolstojeve knjige še neznane

Zaenkrat je še težko predvideti posledice, ki jih bo Tolstojeva knjiga povzročila v svetovni javnosti, jasno pa je že nekaj mesecev po izidu, da bo zgodovini pokazala novo pot. Za nas Slovence je pisatelj gotovo naredil več, kot bi mogli mi sami vsi skupaj napraviti. Skozi celo knjigo se prepleta slovensko ime, kar bo gotovo pripomoglo, da nas bo svet spoznal in — upajmo — tudi priznal našo veliko žrtev in voljo do življenja.

Mi smo Tolstoju samo posredovali svoja doživetja in spoznanja, on pa jih je na podlagi drugih prič in pičlih uradnih dokumentov povezal v celoto. Na podlagi teh je ovrge uradno stališče jugoslovanske vlade (partije), ki ima vse politične emigrante za narodne izdajalce in mnoge med njimi tudi za vojne zločince. Pred svetovno javnostjo je potrdil, da so resnični zločinci bili partizani. Vaške straže in pozneje domobranci so samo reševali narod pred temi zločinci.

Ta slika bo še veliko bolj popolna, ko bo komunistična revolucija pri nas opisana od vseh začetkov, z vsem nečloveškim mučenjem, z zvezami partije z okupatorji proti lastnemu narodu in proti zaveznikom, s sprotnim odpustanjem zločinov italijanskemu okupatorju v zameno za razorožene vaške straže, ob koncu vojne pa poskusi dati Nemcem proti odhod za razorožene domobrance, kar vse bo pojasnilo, zakaj se je mali slovenski narod moral po svoji vesti zateči k mednarodnim določbam in si sam braniti svoje golo življenje, ko mu okupator te osnov-

Še en pogled na slovenski starostni dom Lipa

Kot vidite, bo Dom Lipa res solidno zgrajen. Veseli bomo, ko bomo lahko objavili slike te dobrodelne ustanove, ko bo dograjena in opremljena. Slovenski dom za ostarele, pri katerem imam čast biti član direktorjskega izvršnega odbora, je že v svojem četrstoletju poslovanja nudila zatočišče za domala 700 rojakov in rojakinj, ki so svoja jesenska leta prebivali v domačem, slovenskem okolju. Isto pot bo hodil tudi kanadski starostni dom Lipa, zato zasluži podporo vseh kanadskih in tudi ameriških rojakov in ustanov. Ur.

Govor na 27. Slovenskem dnevu

(Nadaljevanje s str. 6)

seda zopet v polnem razcvetu v deželi pod Triglavom.

Kako pa je s položajem slovenske besede v zamejstvu in Sloveniji v svetu? Tu, na žalost, ne moremo biti ravno optimistični. Avstrijski Nemec na različnih, često prefinjenih načinih pritiska na slovenske Korošce. Ta Nemec-tujec tudi uspeva, kar priznavajo vodilni rojaki-Korošci, ki pa ne obupajo. Naj kot primer citiram besede Jožeta Wakouniga, napisane v nedavni številki v Celovcu izhajajočega Našega tednika: »Na žalost so trdi udarci v tem stoletju marsikod zlomili hrbtenico naši skupnosti,« pravi, nadaljuje pa: »Ne pomilujmo se, ne objokujmo le svoje usode, začnimo reševati!«

Te besede so splošno veljavne za zamejske Slovence, veljavne tudi za nas, ki živimo v Sloveniji v svetu. Primorski Slovenci so pod raznarodovalnim pritiskom Italijanov, Slovenci na Porabskem pa so ogroženi od madžarske večine. V kolikor je v naših močeh, imamo dolžnost, da naše rojake v zamejstvu podpiramo v njihovih prizadevanjih za obstoj.

Seveda, upravičeno smo nezadovoljni, kritični in celo odklonilni do nekaterih nezdružljivih pojavov, ki jih opažamo med določenimi krogi rojakov v zamejski skupnosti. Ti pojavi pa nas ne bi smeli oslepiti pred dejstvom, da, če slovenska beseda in z njo slovenska

ne človekove pravice ni mogel in ni hotel zajamčiti. Tudi do tega bo prišlo, ne morda že jutri ali čez leto dni, a vse bo tako gotovo odkrito, kakor gotovo ni mogoče oživeti žrtev, ki so padle po krivdi laži v službi osebnih koristi velesil.

Precej zgodovinskih dejstev še vedno nepojasnjenih

Ob branju knjige *Minister in masovni umori* se me spet polašča prepričanje, da bo treba tudi v naše lastne vrste še pogledati. Tudi tu je še marsi-

(Dalje na str. 8)

zavest v kateri koli naši skupnosti enkrat izgine, izumre, je ta smrt večne narave. In tudi, ko smo jezni ali nezadovoljni s tem ali onim v narodnostnem oziru, naj ne pozabimo, da se razmere stalno spreminjajo in razvijajo. Stvari se lahko obrnejo na bolje, kot sem že rekel, MI jih lahko obrnemo na bolje, če kažemo voljo in vztrajnost in razumevanje.

Mi, ki ne živimo v matični domovini kakor tudi ne v zamejstvu, mi se spopadamo z najhujšimi težavami glede ohranitve slovenske besede. Otroci, rojeni tu v Kanadi, v ZDA in drugih državah, rastejo v pretežno neslovenskem okolju. To okolje ni nalašč sovražno do slovenskih naselbin, je raje pasivno. Dovoljuje nam, da imamo naše organizacije, če jih hočemo imeti in če ne kršijo zakona ali pravic drugih.

Ravno tu pa je naša prilika. Če nam je še pomembna slovenska beseda, na nas je, da jo obdržimo. Če se zanimamo za usodo te besede, za usodo našega naroda v domovini in zamejstvu, na nas je, da izpričujemo to našo zvestobo do slovenskega naroda in njene besede.

Vi, ki ste prišli danes na ta 27. Slovenski dan, vi izpričujete, da vam je še vedno pri srcu naše skupno izročilo, naša slovenska beseda. Vsak naj pomaga po svojih močeh in sposobnostih, da gre naše skupno delo naprej. Ohranjamo naj našo zavest, ker brez te zavesti bo slovenska beseda hitro in za vedno izumrla. Da bi izumrla zaradi naše posamezne in skupne brezbrčnosti, to bi pa res bilo nedopustno. Ostanimo optimisti in kot taki naj podvojimo naša prizadevanja, da bomo svoje poslanstvo še nadaljevali, da bo naš narod še živel in končno užival tisto svobodo, ki mu po pravici pripada, a mu v matični domovini še ni dana.

Hvala za pozornost in na svidenje!

Josef's

Now Featuring
Back to School
HAIRCUTS

5235 Wilson Mills Rd., Richmond Hts., O
461-8544 — 461-8545

ZORA PIŠČANC

PASTIRICA URŠKA

Nadaljevanje

Na glas sta zmolila k angelu varuhu, nato pa še Marijo počastila: »Žegnana Marija, gnade si polna...«

Ovce so se oddaljile, da tega niti opazila nista, tako sta bila zatopljena v molitev. Nenadoma je nekaj završalo v ozračju, kot bi se v jasno jutro dvignil vihar. Urško je čudno spreletelo. Planila je kvišku.

»Tu me počakaj, za ovčami pogledam. Nič več jih ne vidim; kam so vendar zašle?«

Tekla je prav do najvišjega vrha Skalnice. Jan je slišal samo udarce lesenih cokelj ob kamnita tla, potem je bilo spet vse tiho, tako tiho, kot bi se čas ustavil in svet okamenel v nedoumljivi skrivnosti.

Jan je pokleknil na zemljo in zastrmel z vsemi čuti v to skrivnostno pričakovanje.

Urška je že od daleč zagledala ovce tesno združene v polkrogu na najvišji strmini.

»Kaj jim je, kaj slutijo morda vihar?« se je zaskrbljeno ozirala v nebo, ki je jasno od obzorja do obzorja bilo razpeto nad njo. Nenadoma je obstala. Kolena so ji kleknila in pokleknila je na zemljo, kajti lepšega prizora niso še videle njene oči. Na skali jev bleščem oblaku stala čudovito lepa žena z otrokom v naročju. Če bi jo gledala do sodnega dne, bi se Urški zdel čas prekratek za toliko krasoto.

Je le grofica Jadviga z otrokom? Ne, ne, lepša je in grofica bi hoje v hrib ne zmogla. Čudovita žena se Urški smehlja in jo vabi bliže. Njena bela obleka, obrobljena z zlatimi našivi, se blešči, da ji kar vid jemlje. Tudi detece ima belo obleko z zlatimi našivi. Bel pajčolan delno pokriva tudi otroka, ki ga žena drži v desni

roki. Lepa zlatokostanjeva kita ji pada prek levih prsi, ki jih ljubko oblikuje zlat pas, s katerim je pripasana.

Urška je vsa zmedena, vendar neizmerno srečna. Ovce klečijo v polkrogu okoli žene. Ne, to ni navadna žena, to je božja prikazen, to je...

Urška vstane in se spet vrže na kolena ob spoznanju, da to ne more biti nobeno zemsko bitje. »To je Mati božja z Jezuškom,« čuti v dnu duše. Strmi in čaka.

Tedaj zasliši glas, tako mil in obenem brezpogojno ukazovalen:

»Reci ljudstvu, naj mi tukaj hišo zida in me milosti prosi.«

Levica čudovite Gospe je stegnjena proti kraju, kjer še vedno klečijo ovce.

»Bom,« jeclja Urška in zre v sijaj, ki ga je pustila nebeška prikazen.

»Mati božja, Mati božja,« šepeta Urška in čuti vso težo svetega naročila, ki je v hipu preusmerilo njeno skrito, preprosto življenje v življenje Marijine poslanke.

»Reci ljudstvu...reci ljudstvu...« Urška ječi v nemoči in strahu. Kako naj stopi pred ljudi, kako naj jim govori, da ji bodo verjeli?

Tedaj jo spet prešine kot ognjena reka. V svojem slabotnem telesu začuti moč, da bi šla čez hribe in doline, do zadnje samotne kočice in vsem povedala Marijino naročilo. Marija tako hoče, Marija mi to ukazuje.

Ovce so se že davno razkropile po hribu in se mirno pasejo, ko se Urška dvigne, da pogleda za Janom.

Jan je še vedno na istem mestu. Na zemlji kleči in strmi v nebo.

»Kaj si doživela, Urška?«

»Jan, ti veš?«

»Slutim, da se je nebo približalo zemlji.«

»Da, Nebo se je približalo zemlji. Mati božja mi je naročila, naj ljudem povem, da ji na tem mestu sezidajo hišo.«

»Tu na Skalnici? Ali je to mogoče?«

»In jo milosti prosijo,« zaključuje Urška, ki se ji nobena stvar ne zdi več nemogoča. »To je sedaj moje poslanstvo, Jan. Za to bom odslej živela in tudi umrla, če bo treba.«

Jan ne sprašuje po podrobnostih. Ne more. Sluti, da so to skrivnosti, tako velike in svete, da jih človek v prvem trenutku ne more razodeti. Z vsem svojim bitjem pa veruje.

»Pomagaj ti bom, ali hočeš?«

»Spremljal me boš na poti k ljudem.«

»Spremljal te bom!«

Urška nič ne vpraša, kako jo bo spremljal s svojimi slepimi očmi. Danes v vse veruje, v vse upa.

»Pojdiva, Jan, najino poslanstvo se more takoj začeti!«

In šla sta navzdol, ko je sonce najvišje stalo in se dan še ni nagnil. Ovce so jima pohlevno sledile. Nista prepevala kot na poti v hrib, tudi molila nista. Bila sta resna in tiha, zakaj skrivnosti so tihe in neme. Tako sta prispela v vas kot poslanca z neba, poslanca, preblazene Device.

»Babica,« se je Urška vrgla v objem stare Barbe, »Mati božja mi je naročila, naj ljudem povem...« Več ni mogla povedati. Babica jo je z odločeno roko odrinila od sebe in ji ostro pogledala v obraz. Urškin obraz je bil miren in zbran, nebeška milina je bila razlita čezenj.

»Govori, kaj se ti je pripetilo?« je babica zaslutila resnico v njenih besedah.

»Res je, babica, Mati božja mi je naročila.«

»Ti si videla Mater božjo?« je zatrepetal babičin glas.

»Da, videla sem jo in mi je naročila, naj ljudem povem, da ji na Skalnici zidajo hišo in jo prosijo milosti.«

Babica ni mogla do besede. Urška ni še nikoli lagala. Pogledala je Jana, ki je tiho stal ob vratih, še ves presunjen od prečudnih dogodkov na Skalnici. V svoji nemoči je skušala najti pri njem pomoči.

»Jan, govori, si tudi ti kaj slišal?«

»Ne, babica, nič nisem slišal, a trdno sem prepričan, da Urška govori resnico.«

»Otroka moja, otroka moja,« je v neizmernem presenečenju hlipala babica, »da na stara leta še kaj takega doživim! Mati božja se je prikazala naši Urški, pa prav tebi, prav tebi!« Ni mogla do besede.

Na mah se je hiša napolnila z ljudmi. Le od kod so se vzeli, kako so zvedeli? Vsi so silili v Urško, se je dotikali, kakor da bi bila že sveta stvar. S polja sta prihitela Jakob in Tereza, prišla je Janova mati Jera.

Večer s pisateljem Nikolajem Tolstojem

(Nadaljevanje s str. 7)

kaj skrito v temi, v nas je še teža, katero vsi čutimo, in ta ne bo prešla, dokler ne bo jasnih in odkritih odgovorov, čeravno s stisnjenimi zobmi.

Pisatelj Tolstoj na strani 298 piše, da se je 31. maja za 1. junij že pripravljaj transport za slovenske civiliste. Selby-Bigge, višji predstavnik Rdečega križa, je generalu Keightlyju izrazil svoje ogorčenje zaradi prisilnega vračanja. Gen. Keightly mu je v svoji angleški oholosti zagrozil, da bo odslovljen, če se ne pokori ukazom. Selby-Bigge mu je odgovoril, da on sicer ni pod njegovo (Keightlyjevo) komando, a bo vseeno šel, a bo postopek vračanja pojasnil svojim ljudem (misli je AFHQ, Zavezniško Vrhovno Vojaško Poveljstvo).

General Keightley se je tega odgovora ustrašil in je brez nadaljnega transport ustavil. Tako so bili slovenski civilni begunci rešeni vrnitve in gotovo smrti. To kaže, kako malo poguma je bilo treba za ustavit vračanja, ki je bilo proti mednarodnemu pravu in celo proti jaltski pogodbi, ki se je nanašala samo na sovjetske državljane.

Glede domobrancev in četnikov Tolstoj skozi celo knjigo ponavlja, da pod nobenim pogojem ne bi smeli biti vrnjeni. Ali na podlagi tega ne bi mogli tudi slovenski predstavniki kaj storiti, saj je bilo že po prvem transportu iz izpovedi rešencev zadosti jasno, kam gredo ti nesrečni ljudje? Namesto da bi tem ljudem verjeli, so jih le surovo tretirali in celo zaprli,

»Povej, Urška, kakšna je Mati božja?«

»Urška, ali si jo razumela? Praviš, da ti je govorila v našem jeziku?«

»H gospodu vikarju moraš, Urška!« se je zdajci oglasil moški glas, ki je vse ostale prepil.

»Seveda pojdem, jutri zarna bom že pri maši v Zagradu.«

»Vsi pojdemo jutri s tabo in povemo gospodu, kakšna čast nas je doletela.«

»To ni nobena čast, ljudje,« se je oglasil Jan. »To je božje naročilo in Marijin ukaz. Vsak po svojih močeh mora prispevati, da se to čimprej uresniči. To bo za vse velika žrtev. Ko bo cerkev dokončana, bomo lahko govorili, da nam je v čast. Marija hoče od nas najprej žrtve in pokoro.«

Začuden so ljudje strmeli v Jana.

»Saj govoriš kot naš gospod vikar,« so se križale ženske, kot da bi čudežev danes ne bilo še konec.

Vse noči so ljudje oblegali Piskovo hišo pod Skalnico. Prišli so ljudje iz Britofa, iz Gorenje vasi in Zdence, iz Biteža in Dola, iz Podgozda in še iz oddaljenega Čepovana so se na poti domov ustavili v Grgarju.

(Nadaljevanje prihodni torek)

»vse je bilo v redu, transporti so odhajali v Italijo«. Tako je bilo do zadnjega, ko so bili domobranci že skoraj vsi v komunističnih rokah in mnogi že pobiti. Tedaj pa se je Krener preoblekel in se skril, zato ga ima Tolstoj po vsej pravici za človeka, ki je reševal samo svojo lastno kožo. Sicer pa Krener ni edina sporna oseba v slovenski aferi. Prav tako smo bili izdani ob laškem razpadu, ko polkovnik Peterlin ni hotel na teren. Tedaj se je odločalo: ker je odpovedal poveljnik, je prišlo do zmede v vodstvu, ki je pripomogla k padcu Turjaka, ta je pomagal k partizanski zmagi nad četniki in vaškimi stražami, kar vse je dalo novega poleta komunistični laži, ki je Angleže nagnila na Titovo stran. V enem kot drugem primeru gre za usodne napake, ki zadevajo narodno celoto.

Ali tedaj res nihče ni ničesar hudega slutil, ni nič vedel, ni imel nobene korajže in čuta odgovornosti za narod? Čudno, da so pri vsem tem poglavstvu vodilni bili tako modri, da so skoro vsi odnesli cele glave! To zelo, zelo diši — v mojem mnenju — po veliki krivdi! Tu ne prideta v poštev samo Krener in Peterlin; tu gre za ljudi, ki dani politični stvarnosti niso bili kos, sokrivi pa so tega tisti, ki so take mečkače postavljali na življenjsko važna mesta, najbrž zato, ker sta bila kimavca, kajti take se lahko komandira.

Vsekakor — tudi slovensko nebo se jasni, prihaja obračun, ki mora biti pravičen in popoln. Po časopisih, tako naših kot angleških, je vedno več dopisov, ki pod raznimi naslovi pišejo o zločinski kupčiji, ki je v našem slovenskem primeru domobranci žrtvovala za izgubo Koroške, milijone Rusov pa poglala v smrt za ceno miru in prijateljstva med zavezniki, ali, osebno gledano, »da se Stalin ni razjezil«. V Angliji je knjiga dvignila veliko prahu in nedvomno tudi sramu, kakšna je bila reakcija v Sloveniji, zaenkrat še ni poročil. Verjetno bo sprožila nov val obtožb proti vsem, ki so ušli zločinski roki partije takoj po vojni, in tistim, ki še zdaj ne damo miru.

S slavnostnega večera smo poslali Spomenico kanadski in slovenski vladi, kopijo pa tudi na SIM (Slovenska izseljenska matica). Verjetno bo povsod naletela na gluha ušesa. Dodati bi morali še zahtevo, naj kanadska vlada politično pregleda vse tiste, ki so takrat sodelovali pri moriji v Kočevju in Teharjih, zdaj pa se sliši, da nekateri živijo tu med nami.

Prišel je čas, ko smo lahko ponosni na svoje domobranstvo. Kot svobodni ljudje zahtevamo svoje pravice, da živimo prosti vsakega napadanja lažnive propagande SIM-ovcev in drugih sopotnikov rdečega režima. Zahtevamo tudi kazni za vse, ki so pri tem velikom zločinu nad našim narodom kakorkoli sodelovali.

S. Pleško

TARGET A CAREER, VOLUNTEER!

FILL UP
SOME OF YOUR
SUMMER FREE TIME
VOLUNTEER. WE HAVE
A VARIETY OF
ACTIVITIES TO OFFER.

THE SLOVENE HOME for the AGE
18621 NEFF RD.
CLEVELAND, OHIO 44119
486-0268